

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Κείμενο 1

[Αγάπη για την ελληνική γλώσσα]

Το κείμενο της Μαρίας Νικολάου, δημοσιευμένο το 2019 στον ιστότοπο www.ert.gr/perifereiakoi-stathmoi/komotini/anna-anastasiadi-symeonidi-an-agaroyme-ti-glossa, είναι συνέντευξη της Άννας Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Ομότιμης Καθηγήτριας Γλωσσολογίας στο Τμήμα Φιλολογίας του Α.Π.Θ.

[...] Σύμφωνα με την κυρία Συμεωνίδη, η ελληνική γλώσσα δεν κινδυνεύει από τίποτε γλωσσικό ή από τίποτε που να αφορά στους χρήστες. Κινδυνεύει από άλλους παράγοντες, έξω από τη γλώσσα, για παράδειγμα από την υπογεννητικότητα. «Μια γλώσσα είναι ζωντανή, όταν μιλιέται από ομιλητές, αν πάψουν να υπάρχουν ομιλητές, αυτόματα δεν υπάρχει και γλώσσα. Υπάρχει ως ιστορικό παρελθόν, δεν υπάρχει ως ζωντανή γλώσσα. Συνεπώς, αν αγαπούμε τη γλώσσα, θα πρέπει να φροντίσουμε να υπάρχουν ομιλητές της ελληνικής που θα συνεχίσουν να τη χρησιμοποιούν αυτή τη γλώσσα.»

«Χρησιμοποιούμε λιγότερες λέξεις σε σχέση με τα παλιότερα χρόνια;» ρωτήσαμε την κυρία Συμεωνίδη, για να σημειώσει πως «Είναι ένα ψευτοδίλημμα. Μια ιδέα που είναι διάχυτη στον ορίζοντά μας. Από τις έρευνες όμως της γλωσσολογίας δεν προκύπτει κάτι τέτοιο.» και να εξηγήσει ότι: «Το θέμα της λεξιπενίας δεν είναι τόσο απλό, επιφανειακά μπορεί να υπάρχει μια άποψη η οποία δεν φαίνεται στην ουσία να είναι ζωντανή με την έννοια ότι το λεξιλόγιο ποικίλει κι αυτό ισχύει για κάθε άτομο, ποικίλει ανάλογα με τα ενδιαφέροντά μας, με το πώς θέλουμε να περάσουμε τον ελεύθερο χρόνο, ανάλογα με τις σπουδές μας κ.α. Αν μας ενδιαφέρει οι Έλληνες να αυξήσουν το λεξιλόγιό τους, πρέπει αυτοί που διδάσκουν τη γλώσσα να δώσουν την ευκαιρία στους μαθητές να ασχοληθούν με περισσότερα αντικείμενα, με περισσότερα θέματα, που αφορούν στη γλώσσα κι έτσι θα αυξήσουν το λεξιλόγιό τους.»

Την ρωτήσαμε για τα εικονίδια που κυρίως στο χώρο των social media χρησιμοποιούνται κατά κόρον και για το αν ελλοχεύει κίνδυνος για την Ελληνική Γλώσσα. «Αποτελούν άμεση εκδήλωση του συναισθήματος. Ο άνθρωπος δεν μπορεί να ζήσει χωρίς συναισθήματα είναι βασικό στην ύπαρξή του αυτό, είναι πρωταρχικό, όπως έχουν καταλήξει οι ειδικές επιστήμες, ότι δηλαδή το συναίσθημα είναι το πρωταρχικό και ακολουθούν όλα τα άλλα. Η επιστήμη έρχεται μετά, αφού υπάρχει το συναίσθημα. Οι «φατσούλες» εκφράζουν τα συναισθήματα με έναν άλλον τρόπο, με ένα άλλο σημειωτικό

σύστημα. Είναι ένα επιπλέον σημειωτικό σύστημα που προσθέτει μια άλλη διάσταση σε ένα βαθμό καλλιτεχνική, που εκφράζει τα συναισθήματα όχι μόνο με γλώσσα αλλά και με ένα είδος εικόνας.» [...]

Κείμενο 2

Η Νοσταλγός

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη «Η Νοσταλγός», εκδοτικός οίκος Γεωργίου Φέξη, Αθήνα, 1912.

Την ημέραν του καλού της ερχομού, ο κυρ-Μοναχάκης έκαμε μεγάλην χαράν εις τους φίλους του, αλλ' από της επαύριον¹ έπαυσε να δέχεται κατ' οίκον. Και τούτο ουδέν το παράξενον είχε, καθότι αυτός μάλιστα ουδέποτε ευρίσκετο κατ' οίκον. Ήτο ή εις το γραφείον του ή εις το καφενείον. Ήναπτε την οργανομαχίαν² τσιμπούκαν του, η οποία έκαγεν ακοίμητος σχεδόν καθ' όλον το μήκος της κυανοβαφούς³ βράκας του, και ήτο εύθυμος, πολύλογος πάντοτε, και θορυβώδης καγχαστής⁴, με τας παρειάς⁵ τόσοσιν κοκκίνας, όσον σχεδόν και το υψηλόν άλικον⁶ φέσι του, το οποίον έκλινε μετρίως διά μιας πτυχής προς το δεξιόνους μετά της απλουμένης εις τον ώμον μακράς και στρεπτής φούντας.

Από της δευτέρας εβδομάδος η Λαλιώ, οσάκις⁷ ήτο έξυπνος⁸ κατά τας μεσονυκτίους ώρας καθ' ας αυτός επανήρχετο οίκαδε⁹, δεν έπαυε να γογγύζη¹⁰ και ν' απαιτή όπως την στείλη οπίσω εις την πατρίδα της. Δεν ηδύνατο να ζήση, έλεγε, μακράν των γονέων της. Και τω όντι, από των πρώτων ημερών του ξενιτευμού, η καρδιά ήρχιζε να της πονή, η όρεξις της εκόπη και το πρόσωπόν της εχλωμίαζεν. Αλλ' ο μπάρμπα-Μοναχάκης αυστηρώς της έδωκε να εννοήση ότι δεν ήρμποζεν, αφού άπαξ ήλθε, να του φύγη τόσοσιν γρήγορα. Ανέπτυξε

¹ Από την επόμενη μέρα

² Αυτή που έχει μήκος ή ύψος μιας οργανίας(=μονάδα μήκους που ισούται με περίπου με το άνοιγμα των τεντωμένων χεριών ενός άντρα)

³ Βράκα με κυανό (βαθύ μπλε) χρώμα

⁴ Σαρκαστικός, ειρωνικός

⁵ Μάγουλα

⁶ Έντονα κόκκινο

⁷ Κάθε φορά που

⁸ Ξύπνια

⁹ Στο σπίτι

¹⁰ Δυσανασχετεί

μακράν θεωρίαν, καθ' ην η γυνή οφείλει να είναι παντού όπου ευρίσκεται ο σύζυγός της, διότι άλλως ματαιούται ο σκοπός του χριστιανικού γάμου, όστις, κατά τας ορθοδοξότερας πηγάς, είναι όχι η πολλαπλασίασις του γένους, αλλ' η σωφροσύνη του ανδρός και της γυναικός, διότι άλλως, ειπεν, εν περιπτώσει ατεκνίας, φυσικά θα εθεσπίζετο το διαζύγιον και προς πολλαπλασίασιν του γένους αρκεί, εκτός τούτου, ο φυσικός γάμος, όστις είναι άλλος παρά τον θρησκευτικόν και τον πολιτικόν γάμον, και της αράδιασε ρητά πολλά εκ των Δύο Διαθηκών, οίον: «τούτο νυν οστούν εκ των οστέων μου και σαρξ εκ της σαρκός μου¹¹», και: «ους ο θεός συνέζευξεν, άνθρωπος μη χωριζέτω¹²», και: «ο ανήρ κεφαλή εστι της γυναικός¹³», και τα τοιαύτα. Εκείνη, έπνιξε τους λυγμούς της ανάμεσα εις τας δύο παλάμας των χειρών της και εις τας δύο πλεξίδας της, και με τα δύο κλωνιά του λευκού τλουπανίου εσπόγγισε¹⁴ τα ίχνη των δακρύων της.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1(μονάδες 35)

1^ουποερώτημα(μονάδες 10)

Να καταγράψεις σε 50-60 λέξεις την άποψη της κυρίας Συμεωνίδη για τη λεξιπενία, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ουποερώτημα (μονάδες 10)

Να βρεις και να εξηγήσεις με συντομία δύο διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους επιτυγχάνεται η συνοχή του λόγου στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1.

Μονάδες 10

3^ουποερώτημα (μονάδες 15)

Να εντοπίσεις στην 1^η παράγραφο του Κειμένου 1 μια πρόταση με ενεργητική σύνταξη και μια πρόταση με παθητική σύνταξη (μονάδες 4). Αφού εξηγήσεις τι πετυχαίνει ο ομιλητής σε κάθε περίπτωση (μονάδες 6), να μετατρέψεις την παθητική σε ενεργητική (μονάδες 5).

Μονάδες 15

¹¹ Αυτό είναι τώρα οστό από τα οστά μου και σάρκα από τη σάρκα μου.

¹² Όσους ο θεός ένωσε άνθρωπος να μη χωρίσει.

¹³ Ο άντρας είναι η κεφαλή (εξουσία) της γυναίκας.

¹⁴ σκούπισε

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Σε ένα κείμενο 120-150 λέξεων να παρουσιάσεις -τεκμηριωμένα, με αναφορές στο κείμενο- τους λόγους για τους οποίους η Λαλιώ ζητά να επιστρέψει στην πατρίδα της. Πώς κρίνεις την απάντηση που της δίνει ο άντρας της;

Μονάδες 15